

זה הדבר

ZO HADEREKH زوهديركه

גיליון 12, 21 במארס 2018

חד"ש עם הפליטים

שיקום שכונות דרום ת"א הכרחי לטובת כל תושביהן

צעד ראשוני וחשוב, אך רחוקה מלהיות נקודת סוף למאבק. יו"ר הרשימה המשותפת, ח"כ איימן עודה, התייחס אף הוא בישיבת המזכירות למערכה נגד הגירוש, והדגיש: "זו מערכה דמוקרטית ממעלה ראשונה. יחס ממשלת הימין לפליטים – דוגמא נוספת למדיניות הגזענית של בנימין נתניהו ושל שריו".

יש כסף לגירוש, אך אין כסף לשיקום שכונות דרום תל-אביב. תקציב המדינה שאישרה מליאת הכנסת ביומה האחרון טרם פגרת האביב (15.3) הוא תקציב ניאו-ליברלי שכל תכליתו להנציח את הפערים בחברה הישראלית, להמשיך את הכיבוש ולהכין את הצבא למלחמה יזומה נוספת. התקציב גם אינו נותן מענה הולם לאפליית האוכלוסייה הערבית. התחושה הכללית בקרב חברי מזכירות חד"ש היא שממשלת נתניהו מתקרבת לסוף דרכה. אך דווקא בעת כזו יש להיזהר ממשלה גוועת הנעשית מסוכנת יותר ויותר: הממשלה מתעקשת לדבוק בחקיקה הגזענית, דוגמת חוק הלאום, ולהקציין את הדיכוי וההרג בשטחים הכבושים.

פעילות ופעילי החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון (חד"ש) נקראו להשתתף בהפגנה ההמונית נגד גירוש הפליטים ומבקשי המקלט שתיערך במוצאי שבת (24.3) בכיכר רבין בתל-אביב. כך הוחלט בישיבת מזכירות החזית במוצ"ש (17.3) בחיפה.

עוד קראה חד"ש לשקם את שכונות דרום תל-אביב לטובת תושביהן הוותיקים והחדשים. בישיבה גם נמסר דיווח על המבצע, בו לוקחים חלק חברי פורום העובדים של חד"ש בתל-אביב וביפו, כדי לגייס לשורות ההסתדרות מבקשי מקלט רבים ככל האפשר.

אלפים רבים מהפליטים מועסקים בישראל בענפי הבנייה, ההסעדה, הניקיון, הגינון ועוד. בענפים אלה השכר הוא נמוך, תאונות העבודה הן רבות ותנאי העבודה קשים. קיים ניצול רחב היקף של אותם עובדים שנאלצו לברוח מאריתריאה ומסודאן והגיעו לישראל בחיפוש אחר עתיד טוב יותר.

החלטת בג"ץ בשבוע שעבר להקפיא את הגירוש היא

על העיוורון

"איך סיבה ממשית להפיל את ממשלת הימין המתפקדת היטב".

(שרת המשפטים איילת שקד, "כאן", 12.3)

האיום האולטימטיבי כלפי ביבי

"אם תפיל ממשלת ימין ותוביל לבחירות מיותרות למטרות פרסונליות, תאבד אותנו".

(שר החינוך נפתלי בנט, הודעה לעיתונות, 11.3)

לא בדיוק קשת (ורשת) של דעות

"קשת תדריך את קהיליית ההסברה הישראלית כיצד להפיץ תעמולה אפקטיבית ברשתות החברתיות. כך עולה מדברים שמסר המשרד לנושאים אסטרטגיים בראשות השר גלעד ארדן. המשרד, העוסק בהפצת תעמולה ממשלתית באמצעות גופים אזרחיים, ישלם כ-220 אלף שקל עבור הסדנאות שיתבצעו במקביל לפסטיבל INTV שתקיים קשת בשבוע הבא. במושגים תקציביים, קשת היא גוף התקשורת הישראלי המועדף על המשרד לנושאים אסטרטגיים. בשנה החולפת קיבלה החברה כ-1.2 מיליון שקל עבור 'שיתופי פעולה' עם המשרד של ארדן: כמחצית עבור מעורבות בכנסים, וכמחצית עבור החדרת תכנים לשידורי ערוץ 2 ולאחר מאבק. כעת, אנשי קשת יחלקו מניסיונם עם עשרות פעילים הרשת הפרו-ישראלית, קבוצה של ארגונים אזרחיים מישראל ומחו"ל שפועלים בתיאום עם אנשיו של ארדן".

(העין השביעית, 6.3)

בוכה מי שבוכה אחרון

"סערה במליאת הכנסת: בדיון שנערך במליאה לרגל יום האישה הבינלאומי, עורר שר המדע והטכנולוגיה אופיר אקוניס את זעמן של חברות הכנסת, כשאמר 'אם תמשיכו להתבכיי - לא תהיו מנהיגות'. במקום פרצה מהומה, אולם אקוניס המשיך בדבריו: 'שגרירת ארה"ב באו"ם ניקי היילי היא הדוגמא למנהיגות'.

יו"ר הוועדה לקידום מעמד האישה ח"כ עאידה תומא סלימאן (חד"ש, הרשימה המשותפת) הגיבה לדברי השר ואמרה כי 'המאבק הזה של הנשים מסמל את התקווה להיותו מאבק למען חברה צודקת יותר. הוא מאבק למען כולם, למען שוויון בין בני האדם, למען כבוד הדדי, בלי אפליה על רקע זה או אחר. המאבק הזה הינו מאבק למען כל העובדים והעובדות לשוויון שכר ובאופציות של תעסוקה ובחירה חופשית במה כל אחת ואחד מאיתנו יעסקו'.

(מעריב, 7.3)

בחזרה אל תחום המושב

"משרד הפנים החליט כי משוחררי מתקן חולות לא יורשו לגור או לעבוד בפתח תקווה. כך הוחלט בעקבות סגירת מתקן חולות ושחרור מבקשי המקלט מאריתריאה ומסודאן הכלואים בו. ראש עיריית פתח תקוה, איציק ברוורמן בירך על החלטה: זו החלטה 'נבונה שתטיב עם תושבי העיר'. ערים נוספות בהן נאסר על מבקשי המקלט לגור או לעבוד הן בני ברק, נתניה ואשדוד.

(המקומון "מלאבס", 6.3)

[...] ובעברית קוראים לזה: שילמו שוחד באפריקה

"חברות מאוחדות מסוימות הפועלות בחו"ל לא קיבלו קבלות או מסמכים בגין הוצאות מסוימות ששולמו מתוך הכנסותיהן בקשר לעבודות המבוצעות על ידיהן. ההוצאות האמורות אושרו על ידי הנהלותיהן".

(הדו"ח השנתי שנמסר לבורסה מחברת שיכון ובינוי, 11.3)

דברים בשם אומרם

חצי משרה תמורת שכר מינימום כפול 10

"בעלי המניות בחברה 'רמי לוי' הוזמנו לאסיפה שתקיים בחודש הבא, בה יתבקשו לאשר את שדרוג שכרו של לוי. לוי, הנהנה משכר חודשי של 75 אלף שקל (דרך חברת ניהול), מבקש להעלות את שכרו ביותר מ-26%, ל-95 אלף שקל. אשתו עדינה תצמצם את משרתה ל-50% ועלות שכרה תרד ל-52 אלף שקל בחודש".

(דה מרקר ו"כלכליסט", 7.3)

מכתבים

למערכת

סולידריות עם הפלסטינים בבקעה

לפני כחודשיים התפרצה מחלת דבר הצאן בבקעת הירדן הכבושה. המחלה פגעה בעיקר בטלאים ובגדיים, בכמה דירים. הם מתו בהמוניהם. בעקבות הגילוי המהיר, ובשיתוף פעולה בין ארגונים, מתנדבים והרשות הפלסטינית, רוב הגדיים והטלאים חוסנו והנגיף הודבר בפרק זמן קצר יחסית. הוותיקנים המליצו לערוך ניקוי יסודי וחיטוי של הדיירים כדי למנוע את האפשרות להתפרצות חוזרת של המחלה. באקט של סולידריות ואנושיות, נענו לקריאתנו רבות ורכים שתרמו בנדיבות וברוחב לב מכיסם על מנת לבצע את הניקוי באמצעות דחפור ומפעילו שעמלו במשך שבועיים לפנות כמויות גדולות של פסולת מכ-20 דירים.

בפעילות ההומניטרית של ארגונים, מתנדבות ומתנדבים אנו לוקחים חלק במאבק של העם הפלסטיני למימוש זכותו להגדרה עצמית בכל רחבי הגדה המערבית.

המדיניות של ממשלת ישראל כלפי הפלסטינים בשטחי C ובייחוד בבקעת הירדן מכוונת לגרש את האוכלוסייה הפלסטינית למרכז הגדה ולהקטינה ככל שניתן כדי לאפשר בכוא העת לספחם לישראל.

להשגת מטרה זו כל האמצעים כשרים: הריסות ופינויים, הפקעת אדמות, הכרזה על שטחי מגורים כשטחי אש, מניעת מים ושימוש בקרקע לגידולי חקלאות.

שותפים מרכזיים לנישול הם מתנחלי הבקעה, המקימים מאחזים בלתי-מורשים המקבלים חסות מהמדינה, עד שהאחרונה תכשיר אותם למהדרין. בשנתיים האחרונות הוקמו בצפון הבקעה שישה מאחזים כאלה, האחרון בהם בסוף פברואר האחרון ליד הכפר אל-עקבה.

זה המקום להזכיר ולהוקיר כמה מהארגונים הפועלים למען הצדק בבקעת הירדן: מחסום ווטש, תעאיוש, קבוצת הכפרים, תורת צדק, לוחמים לשלום, דהרמה-מעורבת חברתית, שומרי משפט, רעך כמוך ועוד רבים שהיריעה קצרה מלהזכירם.

יעקב מנור, כפר סבא

חנה ספרן, חיפה

ניתן לשלוח מכתבים למערכת באמצעות הדוא"ל:

zohaderekh@gmail.com

או לתיבת דואר 26205 ת"א-יפו 6126102

ישראל יצואנית הנשק הגדולה בעולם לנפש

ב-25%. היא מכרה נשק ללפחות 98 מדינות, ובסך הכול תופסות מכירותיה כשליש מהמכירות בעולם כולו. המכירות של רוסיה, מספר 2, דווקא קטנו ב-7%. ייצוא הנשק האמריקני, תחת ממשלי אובמה וטראמפ, היה בין השנים 2013 ל-2017 גדול ב-58% מהייצוא הרוסי.

ח"א

סוחרי המוות והפרטת תעש

"אלבית מערכות נרתמה לסייע במימון מסע ה-70 למדינת ישראל, המתקיים בהשתתפות ארגונים חברתיים וחינוכיים שונים, ביניהם: מכינות קדם צבאיות, גרעיני שנות שירות, תלמידי תיכונים ובתי ספר ותנועות נוער, אשר יצעדו בכל יום לאורכה של מדינת ישראל, כאשר הם נושאים את דגל ישראל ודגל המסע". כך נכתב בהודעה לעיתונות שמסרה בשבוע שעבר (11.3) חברת אלבית מערכות שבבעלות מיקי פדרמן. בעידן ההפרטה אין להתפלא שיצרן נשק לוקח על עצמו מימון של חגיגות ה-70 למדינה. לאלבית יש סיבות רבות לחגיגה, ולבעליה – סיבות נוספות לחייך כל הדרך אל הבנק: המדינה החוגגת 70 החליטה להעניק לאלבית ולבעליה צ'ופר בדמות הפרטת התעשייה הצבאית (תעש) הוותיקה. העסקה כזו: אלבית תעניק כמה מאות אלפי שקלים לחגיגות, ואילו המדינה תעניק לה את התעשייה צבאית על מפעליה ומרבית קרקעותיה.

ב-10 במאסר הודיע שר האוצר משה כחלון כי משרדו השלים את המו"מ על מכירת תעש לסוחר הנשק ובעל רשת מלונות "דן" פדרמן במחיר של 1.8 מיליארד שקל. חשוב לציין כי החשבת הכללית לשעבר באוצר, מיכל עבאדי בויאנג'ו, התנגדה למהלכים אלה מפני שלטענתה אפשר היה למכור את תעש במחיר הגבוה מ-2 מיליארד שקל.

פדרמן אף קיבל מהמדינה "הלוואת מוכר" בסך 400 מיליון שקל. החשב הכללי במשרד האוצר דהיום, רוני חזקיהו, אפילו ביקש לאשר לפדרמן הלוואה גדולה יותר, אלא שהיועצים המשפטיים באוצר התנגדו לכך. הם גרסו כי מדובר יהיה בשינוי מהותי בתנאי העסקה, והסכימו לבסוף לאשר הלוואה (שתוחזר או לא) סכום של 400 מיליון שקל "בלבד".

את גודלה של הלוואה הציגו באוצר כתנאי הכרחי שדרשה אלבית לצורך חתימה על העסקה. כך המדינה מעניקה לאלבית את מניות תעש אבל לא מקבלת את מלוא התמורה הכספית עבורן ("דה מרקר", 12.3).

לפי "גלובס" (11.3), נמשכו ההליכים להפרטת תעש זמן רב כשברקע גיבשה החטיבה הביטחונית שבמשרד מבקר המדינה דו"ח חריף בעניין ליקויים בתהליך קבלת ההחלטות במסגרת ההפרטה. דו"ח מבקר המדינה צפוי להתפרסם.

חברת אלבית הופכת, בעקבות הפרטת תעש, לספק של כ-30% מהרכש של משרד הביטחון ושל כ-40% מהרכש היבשתי של צה"ל. חגי עמית ("דה מרקר", 13.3) כתב: "ניתן לומר בביטחון כי המיזוג הזה לא יגביר את התחרות על המכרזים של משרד הביטחון, אלא ירחיב את המקרים שבהם אלבית מקבלת מעמד של ספק יחיד במגעייה עם משרד הביטחון ויגדיל את מספר בכירי צה"ל שעוברים לעבוד באלבית יום אחרי שהם מסיימים את תפקידם במערכת הביטחון".

ומה עם עובדי תעש? סביר להניח שרובם "יפרשו".

הנשק הישראלי מגיע לרחבי העולם, ובמספרים גדלים והולכים: ישראל היא יצואנית הנשק הגדולה בעולם יחסית למספר תושביה – כך עולה מדו"ח מכון שטוקהולם לחקר השלום הבינלאומי (SIPRI) שראה אור בשבוע שעבר (12.3). לפי הדו"ח, ארה"ב, רוסיה, צרפת, גרמניה, סין, בריטניה וספרד מקדימות את ישראל בחלקן מסך הסחר בנשק בעולם, אך כולן מדיניות בעלות אוכלוסייה גדולה במיוחד בהשוואה לאחרונה. חמש המדיניות הראשונות בטבלה מרכזות כ-74% מייצוא הנשק העולמי. לפי הנתונים, המדינות מגדילות את יצוא הנשק שלהן, פרט לסין שחלקה בסחר הנשק העולמי יורד בהתמדה.

מהדו"ח עולה כי הרוכשות הגדולות של הנשק הישראלי הן הודו, וייטנאם ואזרבייג'ן. בחמש השנים האחרונות, גדל יצוא מערכות הנשק הישראליות ב-55% לעומת חמש השנים שקדמו להן. זה הגידול המואץ ביותר בין המדינות הממוקמות בעשירייה הראשונה. 49% מהנשק הישראלי שנמכר בעולם בין 2013 ל-2017 הגיע להודו, 13% - לאזרבייג'ן ו-6.3% - לוייטנאם.

היחסים הקרובים שנרקמו בשנים האחרונות בין ממשלת ישראל לבין ממשלת הימין החדשה מצאו ביטוי גם בסחר הנשק. בשנה האחרונה, בביקור ראש ממשלת הודו ננדרה מודי בארץ ובביקור הגומלין האחרון של ראש הממשלה בנימין נתניהו במעצמה האסיאתית, הושם הדגש במכירות הנשק רבות ההיקף של ישראל להודו: טילי ברק להגנה אווירית, מל"טי איתן, פודי תקיפה וניווט וכן עסקאות מתהוות למכירת מערכות פלקון לשליטה אווירית וטילי נ"ט.

לפי מכון שטוקהולם, זינג הייבוא הצבאי ההודי מישראל ב-285% בחמש השנים האחרונות לעומת פרק הזמן שבין 2008 ל-2012. בין היתר, סיפקה ישראל להודו ולאזרבייג'ן "מל"טים מתאבדים". בעבר דווחה התקשורת כי בקרבות בין אזרבייג'ן לארמניה נעשה שימוש במל"ט "הארופ" הישראלי, המוגדר ככזה.

מכירות הנשק הישראלי לאזרבייג'ן חוללו אף הן סערה. נגד חברת המל"טים אירונאוטיקס נטען, כי לבקשת צבא אזרבייג'ן ביצעה "הדגמה חיה" של התקפת מל"ט מתאבד מתוצרת החברה על עמדה של צבא ארמניה. בהמשך נפתחה נגדה חקירה בלהב 433 בשיתוף משרד הביטחון. על כל פרטי החקירה ושמות החשודים הוטל צו איסור פרסום גורף, למעט הודעת המשטרה לפיה "נגד חברת אירונאוטיקס מתנהלת חקירה בקשר לעסקה מול לקוח מהותי".

בצדה השני של המשוואה, ייבוא נשק ממדינות זרות, נמצאת ישראל במקום ה-17 בעולם. מדינת ישראל הגדילה את ייבוא הנשק שלה ב-125% בחמש השנים האחרונות לעומת חמש השנים שקדמו להן. ארצות הברית אחראית ל-60% מהנשק הזה, כולל הספקת תשעה מטוסי F-35 (ועוד 41 שיועברו בעתיד). גרמניה (30%) מסרה שתי צוללות, אליהן יתווספו שלוש שעליהן סוכם אשתקד בהקשר של "פרשת הצוללות". איטליה, ספקית מטוסי האימון של חיל האוויר הישראלי, במקום השלישי עם 10%.

בסך הכול, נרשם בתקופה הנסקרת גידול של 10% במכירות העולמיות של נשק. היעד של כשליש ממכירות הנשק היו מדינות המזרח התיכון, בראש ובראשונה סעודיה. ייבוא נשק לאזור הוכפל בחמש השנים האחרונות, בהמשך למגמה דומה בחמש השנים שקדמו להן.

ארה"ב, יצואנית הנשק הגדולה ביותר, הגדילה את המכירות

בג"ץ הקפיא זמנית את גירוש מבקשי המקלט

בג"ץ הקפיא (15.3) באופן זמני את המבצע לגירוש הפליטים ומבקשי המקלט לרואנדה ולאוגנדה. לפי החלטתה, תמנע המדינה מכליאתם של מבקשי מקלט נוספים בכלא סהרונים עד ששופטי בג"ץ יקבלו את החלטתם הבאה. מבקשי מקלט שיסכימו לעזוב את ישראל כחלק מהליך "עזיבה מרצון" יוכלו לעשות זאת. מבקשי המקלט שכבר נכלאו בסהרונים, לעומת זאת, לא ישוחררו בתקופה זו.

הצו ניתן בעקבות דיון שנערך בראשית השבוע שעבר, ובו ביקשה נשיאת בית המשפט העליון אסתר חיות כי המדינה תשוב ותבחן את החיסיון על הסכם הגירוש החדש עם שתי המדינות, שהמדינה מתייחסת אליהן כ"מדינה שלישית".

ח"כ דב חנין (חד"ש, הרשימה המשותפת) הגיב להכרעת בג"ץ: "תכנית הגירוש של ממשלת הימין ושל ראש הממשלה נתניהו ממשיכה להסתכן כאשר גם בג"ץ מבין שאין שום ערובה לחיי האנשים המגורשים מכאן".

לדבריו, "כעת יש לשחרר את הכלואים בסהרונים ללא הגבלת זמן בהמתנה לגירוש בלתי-חוקי, ולגנוז את תכנית הגירוש. במקומה יש לבדוק את הבקשות ולתת פתרונות אמתיים ואנושיים למבקשי המקלט ולתושבי דרום ת"א".

ועדת האתיקה בשירות גלעד ארדן

ועדת האתיקה של הכנסת החליטה בשבוע שעבר (13.3) לאסור על ח"כ יוסף ג'בארין (חד"ש, הרשימה המשותפת) לטוס להרצאות בחו"ל במימון הארגון האמריקאי "קול יהודי לשלום" (Jewish Voice for Peace).

יו"ר ועדת האתיקה, ח"כ יצחק וקנין (ש"ס), אישר כי הוועדה ביקשה מידע על הארגון מהמשרד לנושאים אסטרטגיים, שהארגון מופיע ב"רשימה השחורה" שלו. במסמך שהעביר השר גלעד ארדן, העומד בראש המשרד, נכתב כי ה"ארגון הקול היהודי לשלום נחשב כיום לאחד מארגוני החרמות המובילים בארה"ב, ומצהיר על תמיכתו בחרם ככלי לא-אליים שיכריח את מדינת ישראל לשנות את מדיניותה ולשחרר את השטחים הכבושים". זו פעם ראשונה שוועדת האתיקה עושה שימוש בסעיף המתיר לה לאסור נסיעות ח"כים במימון ארגון הכלול ב"רשימה השחורה".

ח"כ ג'בארין מסר ל"זו הדרך" בתגובה: "החלטת הוועדה מהווה פגיעה קשה בחופש הפעילות הפוליטית שלי כנבחר ציבור. בלי מימון של הגוף המזמין אני לא אוכל לנסוע, בשל העלויות הרבות של הנסיעה ושל סבב ההרצאות. מדובר בפעילות שהיא חלק מהותי בתפקידי כח"כ באופוזיציה, וזה חמור שלא יאפשרו לי לקיימה. דעת הקהל בארה"ב חשובה למציאות הפוליטית בישראל וחשוב לי לנסות להשפיע שם דרך הרצאות וכנסים".

ג'בארין הדגיש עוד כי בכוונתו לעתור לבג"ץ נגד ההחלטה הקונקרטית נגד נסיעתי, וכן באופן עקרוני נגד התיקון האחרון בכללי האתיקה שהסמיך את הוועדה לא לאשר נסיעות במימון גופים תומכי חרם. תיקון זה פוגע באופן קיצוני בחופש הביטוי ובחופש הפעילות הפוליטית של חברי הכנסת, ולכן אינו חוקי בעליל".

חד"ש ומק"י על חוק הלאום: מכונן אפרטהייד גלוי בישראל

הוועדה המשותפת לוועדת הכנסת וועדת החוקה, החוק והמשפט בכנסת אישרה בשבוע שעבר (13.3) את הצעת חוק הלאום הגזעני לקריאה ראשונה. תשעה ח"כים תמכו בהצעה ושבעה התנגדו. חוק הלאום לא הובא להצבעה במליאת הכנסת טרם הפגרה, אך לא מן הנמנע שתדון בו המליאה לאחר פגרת הכנסת.

באופוזיציה תקפו את הצעת החוק. ח"כ דב חנין (חד"ש, הרשימה המשותפת) טען כי זו "מקדמת אג'נדה של ארץ ישראל השלמה ורק ליהודים".

לדבריו, "אחרי שנחשפה האמת מאחורי תרגיל משבר הגיוס, שלף נתניהו עוד שפן מהכובע שמטרתו נותרה זהה – לייצר משבר ולהסית בין אזרחי ישראל. הסתה נגד ערבים תמיד הייתה עבור נתניהו אג'נדה אפקטיבית לקמפיין בחירות ומפלט מצוין לשחיתות. חוק הלאום הוא מהלך מסוכן. כך מייצרים סדר יום מפלג ומסכסך כדי להגן על ראש ממשלה שבורח מחקירה".

המפלגה הקומוניסטית הישראלית (מק"י) והחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון (חד"ש) פרסמו מנשר התנגדות להצעת חוק הלאום: "מק"י וחד"ש מזהירות מפני ניסיונות הקואליציה לזרוז את חקיקת 'חוק הלאום' בכנסת – חקיקה גזענית המתווה משטר אפרטהייד רשמי וגלוי בישראל.

"מק"י וחד"ש קוראות לאחדות המאבק של הציבור הערבי אל מול המדיניות הגזענית, ולאיחוד שורות כל הכוחות הדמוקרטיים והמתקדמים בחברה הישראלית להגנה על עקרונות הדמוקרטיה והשוויון מפני הסכנה הפשיסטית המסתערת".

קבלו את

זו הדרך

מדי שבוע

בדואר אלקטרוני

או בדואר רגיל

המעוניינים לקבל בדואר אלקטרוני, ללא תשלום, מתבקשים לשלוח כתובת דוא"ל אל: zohaderekh@gmail.com

המעוניינים לקבל בדואר רגיל, מתבקשים לכסות את הוצאות המשלוח באמצעות תרומה של 150 שקל בשיק לפקודת המפלגה הקומוניסטית הישראלית, ת"ד 26205 תל-אביב 6126102

סוציאליזם או ברבריות

המאבק בימין הקיצוני בגרמניה מתחיל במגרשי הכדורגל של הליגה הרביעית. מה הלקח שאפשר ללמוד מכך כאן, בישראל?

עם המאבק של הממסד הגרמני בארגוני ובמפלגות השמאל הסוציאליסטי בגרמניה המזרחית לשעבר. זאת, לאחר שנים

מאת **אמנון דה-ברון**

"נאצים, הסתלקו מהמגרשים!" אוהדי פ.צ. קלן מהליגה הראשונה בגרמניה בקמפיין תמיכה במועדון באבלסברג

של מעקב אחר מקבליהם הקומוניסטים במערב ותיוג מפלגות השמאל כ"בלתי-דמוקרטיות".

שירותי הביון הגרמניים (הידועים בשם האורוליאני "המשרד להגנת החוקה") עוקבים אחרי פעילים, פוליטיקאים ואף מחוקקים מטעם מפלגת השמאל הגרמנית (הלינקה), איחוד של מפלגות סוציאליסטיות וקומוניסטיות, והרשימה השמאלית העקבית בפרלמנט הגרמני, עמוק בתוך המאה ה-21 ובאישור בתי המשפט.

מקרה מפורסם הוא זה של נשיא המדינה הפדרלית תורנגיה מטעם הלינקה, שהיה נתון במעקב חשאי במשך עשורים, אף לאחר בחירתו לבונדסטאג. זה חלק ממהלך רחב של מחיקת גרמניה המזרחית כגוף פוליטי לגיטימי, תוך טשטוש מכון של הישגיה החברתיים והפוליטיים (למשל, ביטול האיסור על הומוסקסואליות עשורים לפני ביטולו במערב).

אין פלא שערעור על הפוליטיקה המעמדית הקלאסית במזרח גרמניה הוביל לשגשוג הימין הקיצוני. המציאות הפוליטית הגרמנית מוכיחה כי המדינה החזקה והמובילה באיחוד האירופי ממשיכה לראות בסוציאליזם ובפוליטיקה האדומה סכנה גדולה יותר לסדר החברתי מאשר הימין הקיצוני. היא נאבכת בו באמצעים חוקיים ובלתי-חוקיים: אלימות משטרתית נגד מפגינים במחאות נגד כינוס G-20 בהמבורג, דיכויים של אוהדי כדורגל אנטי-פשיסטים או מעקב אחר פוליטיקאים שמאליים.

דומה כי המשפט האלמותי של רוזה לוקסמבורג – סוציאליזם או ברבריות – זוכה בחיים מחודשים בימינו אנו. עלינו להבין, בגרמניה וגם בישראל: ככל שנפקיר את המרחב הציבורי לשיח ליברלי ולא נתעקש על אלטרנטיבה סוציאליסטית, נתעורר עם פשיזם ברחובות ובממשלה.

ספק אם חובבי ספורט רבים מכירים את מועדון הכדורגל של באבלסברג, פרבר קטן בצד ברלין. מועדון הכדורגל משתרך בתחתית הליגה הגרמנית הרביעית, אך בחודש האחרון הופנה לעברו הזרקור כמוביל המאבק בגזענות בגרמניה כולה.

הסיפור מתחיל במשחק בין באבלסברג, המשחקת באצטדיון על שם קרל ליבקנט הספרטקיסט ושאוהדיה ידועים בפוליטיקה השמאלית והאנטי-פשיסטית הנחרצת שלהם, נגד קבוצת אנרג'י קוטבוס. קהל אוהדיה של האחרונה מוכר כמעוז של הימין הקיצוני. כרוב משחקי הכדורגל, החליפו הקהלים קללות. אלא שההקשר הפוליטי הוביל לפיצוץ: אוהדי קוטבוס צעקו סיסמאות נאציות, כמו "העבודה משחררת" (Arbeit macht frei), והצדיעו במועל יד. אוהדי באבלסברג השיבו להם: "חזירים נאצים, הסתלקו!".

אלא שבגרמניה, השימוש בביטוי "נאצי" הוא עבירה פלילית. דווקא מועדון הכדורגל של באבלסברג נקנס בשל "התפרעות" אוהדיו. המועדון סרב לשלם את הקנס, בטענה שהשימוש בביטוי נאצי כדי להגדיר את הפעילות האנטישמית והגזענית של אוהדי קוטבוס אינו מהווה התפרעות. ההתאחדות איימה לשלול את רישונו המקצועני של המועדון ולסלקו מהליגה. המשבר נפתר רק לאחר שהסכם כי המועדון יעביר את סכום הקנס לעמותה אנטי-גזענית לבחירתו.

המקרה של באבלסברג, אחד המועדונים היחידים במזרח גרמניה לשעבר המקדם באופן פעיל פוליטיקה שמאלית ואנטי-גזענית, איננו חד-פעמי. במקומות רבים בגרמניה מוצאים עצמם אוהדי כדורגל, הנאבקים לעתים בפעילות ניא-נאצית ביצעיים עצמם, מוגבלים בידי הרשויות. כך קבוצת ורדר ברמן נקנסה לאחר הצגת השלט "נאצים החוצה!" כחלק מהמאבק להדברת הגזענות מהמגרשים.

הוקעת הימין הקיצוני באירופה כממשיך דרכו האידאולוגי והפוליטי של הנאציזם הפכה עבירה פלילית וחציית מוסכמות חברתיות. הרי אנחנו חיים בדמוקרטיה ליברלית ובחברת שפע מודרנית, לא? למרות ההסתה נגד פליטים, למרות עליית הפופוליזם של מפלגת האלטרנטיבה לגרמניה (AFD), ולמרות שיח פוליטי מתגבר המתמקד בשמירה על הרוח הגרמנית מפני השפעות זרות – הממסד נותר בשלו: אין נאציזם עכשווי בגרמניה, והטוענים כך יעמדו לדין.

הכישלון של הממסד הליברלי הגרמני להיאבק בעליית גרמניה נמצא בשיאו, מוכיח כי הפשיזם פורח בהיעדר אלטרנטיבה סוציאליסטית. חשוב לשאול אם מדובר בכישלון או שמא במדיניות מכוונת. שעה שהמדינה הגרמנית שומרת על תדמית נאורה, ארגוני ומפלגות הימין מתסיסים ללאומנות מתחת לפני השטח. עליית הימין הקיצוני התרחשה בד בבד

הרשימה המשותפת בעיראק

האתגרים העיקריים הם השבת העקורים ומאבק בשחיתות ובכיתתיות

הפרו-מערבי.

האתגרים המדיניים בפני עיראק – החזרת העקורים לאזוריהם (ישנם עדיין כ-2 מיליון פליטים פנימיים) ושיקום מערכות הכלכלה והמדינה השונות. ההערכה היא שעלויות השיקום הן כ-100 מיליארד דולר. עד כה הצליח עבאדי לגייס במסעותיו לחו"ל רק כ-30 מיליארד. למרות שעיראק עשירה מאוד בנפט ובגז, המדינה אינה שולטת עדיין במשאבי הטבע בשטחה. הסכמי חיפוש הנפט והגז, שאיבתם ומכירתם נעשים בין חברות זרות וכוחות מקומיים. כך מממנים כוחות מקומיים ומיליציות את עצמם.

שתי הבעיות העיקריות של עיראק כיום הן השחיתות והכיתתיות.

בהיעדר נאמנות למדינה, חלה התפוררות של האינטגרציה החברתית וישנה חזרה לנאמנויות חמולתיות, שבטיות, עדתיות ודתיות. השחיתות מוצאת את ביטוייה גם בכך שמערכת המיסוי קרסה והתשלומים לעובדי המדינה מושהים. השוחד הוא כללי ומוחלט. מאחר שמערכות הבנקאות והאשראי אינן פועלות, עסקאות נעשות באמצעות כסף מזומן. הדבר מאפשר הברחת כסף לחו"ל והלבנת הון.

הבעיה השנייה של עיראק היא הכיתתיות, שבאה לידי ביטוי בתהליכי מליציאליזציה (militiaisation). לאחר שנסתיימו הקרבות המרכזיים נגד דאעש, ניסה רה"מ עבאדי לצרף את המיליציות הצבאיות השונות לצבא ולהכפיף לפקודת המדינה. לפי החוק, יכולים אנשי מיליציות להצטרף למערכת הפוליטית אך רק לאחר פרישה ותקופת צינון. ואולם, אנשי המיליציות לא צייתו ושמרו על נשקם ועל נאמנותם, ולקראת הבחירות יצרו בכל זאת בריתות פוליטיות. הברית בין החילונים לדתיים לקראת הבחירות מעוררת את זעמם של האיראנים. עלי אכבר וויליאמי, ועצו של חמינאי לענייני חוץ, התקיף בעת ביקור בעיראק (17.2) את הברית: "לא נרשה לליברלים ולקומוניסטים לשלוט בעיראק".

רחים בור אזג'די, חבר במועצה העליונה של המהפכה התרבותית באיראן, אמר: "אנחנו מתערבים בארצות באזור שקרובות לארה"ב כדי להפיל את המשטרים באותן ארצות וכדי לשלוט בהן. יש חמש ארצות שכבר לא נשלטות בידי וושינגטון והן עכשיו תחת פיקוח המנהיג העליון, האייטולה עלי חמינאי" (אל-מוניטור, 26.2). טהראן מנסה ליצור בפרלמנט העיראקי בלוק שיעי תחת חסותה, אך מעוררת התנגדות רבה.

גם המנהיג השיעי החשוב בעיראק, האיטולה סיסטני, מתנגד להשפעה האיראנית העזה. התנגדותו עלולה למנוע את השליטה האיראנית בברית המיליציות שרצה לבחירות. נמשך לעקוב אחרי מערכת בחירות חשובה זו.

שסועה בין סונים, שיעים וכורדים, מנסה עיראק לאסוף את שבריה. ב-12 במאי יתקיימו בחירות בעיראק. הבחירות נדחו בחצי שנה כדי לאפשר למיליוני עקורים ופליטים פנימיים לשוב למקומותיהם.

אחת הבריתות המעניינות לציון לקראת הבחירות בעיראק היא הברית בין הקומוניסטים לבין התנועה השיעית של הסדריסטים. הקומוניסטים, שלא השיגו ייצוג בפרלמנט הקודם, כרתו ברית בחירות (קואליציה סיירו) עם התנועה השיעית, לה יש כיום 34 נציגים בפרלמנט העיראקי. ברית זו מבוססת על תנועה דמוקרטית למען רפורמות שקרמה עור וגידים החל ב-2015 ודוגלת באחדותה, בריבונותה ובעצמאותה של עיראק; בשלטון החוק, ובהפרדה בין הדת והמדינה (שלא כבאיראן).

אחד מאדריכלי הברית הוא ראיד

פהמי (68), המזכ"ל החדש של המפלגה הקומוניסטית העיראקית, הצטרף לשורותיה בגיל 21. ב-1978, כשהיה בן 28, נאלץ לעזוב את עיראק בגלל רדיפת הקומוניסטים בידי סדאם חוסיין. תחילה חי בכווית, ובמשך 23 שנים בצרפת. בתקופה זו גם למד בבריטניה, בביה"ס הלונדוני לכלכלה (LSE) ובקולג' המלכה מרי (QMC). פהמי השלים את עבודת הדוקטורט שלו בכלכלה התפתחותית באוניברסיטת סורבון בפריז, וגם לימד שם.

במשך שנים אלה, שמר על קשר פוליטי הדוק עם עיראק. אחרי הפלת סדאם שב למולדתו. מאז מילא תפקיד חשוב במאבק עיראק לריבונות ולדמוקרטיה: בין 2006 ל-2010 כיהן כשר המדע והטכנולוגיה, והיה פעיל מרכזי בתנועה הדמוקרטית שהתפשטה ברחבי עיראק בשנתיים האחרונות. פהמי מתגורר בבגדאד, נשוי ואב ל-4 ילדים בוגרים.

מ-2003 ידעה עיראק הרבה מלחמות, אסונות וסבל: הפלת הדיקטטורה של סדאם, פלישה, כיבוש והריסה שיטתית של מערכת המדינה הבעתיסטית בידי כוח הכיבוש האמריקאי והמערבי, מרד ומלחמת גרילה נגד הפלישה, יציאת הכוחות האמריקאים, מלחמת אזרחים אכזרית, הטרור הדאעשיסטי ולבסוף ניסיון פרישה של הכורדים. אלו הן, בחטף, תולדות עיראק המורכבות ב-15 השנים האחרונות.

דאעש בעלת האידיאולוגיה הפונדמנטליסטית, הייתה ביטוי להתקוממות סוני-ערבית שבה השתתפו שרידי תומכי ממשלו וצבאו של סדאם. מאחר שהאמריקאים פירקו את צבא עיראק, ההתגייסות נגד דאעש הייתה בעיקרה עממית: מיליציות נקראו לדגל מטעם המנהיגות הדתית השיעית (סיסטאני וסאדר). לצדם לחמה גם המיליציה הכורדית, הפשמרגה. במלחמה זו השתלטו הכורדים על טריטוריה בצפון עיראק, ומשמרות המהפכה האיראניות יצרו בסיס איתן לברית בין המיליציות השיעיות העיקריות. המפלגה הגדולה ביותר מאז הבחירות האחרונות (2014), מפלגת "הדאווה", התפצלה: בראש פלג אחד עומד רה"מ לשעבר נורי אלמליכי הפרו-איראני, ובראש השני - רה"מ הנוכחי, חיידר אל עבאדי

אבישי ארליך

שוברת שכחה

בספרה החדש, מספקת מנאר חסן מידע משמעותי על העיר הפלסטינית ערב הנכבה ועל מקומן של הנשים בה

מאת חדוה ישכר

אתחיל מהסוף: ספרה של הד"ר מנאר חסן, סוציולוגית פמיניסטית בתכנית ללימודי מגדר באוניברסיטת בן גוריון בנגב, הוא ספר חשוב מאוד. הוא חשוב כיוון שהוא מעלה מן השכחה את החיים האורבניים הפלסטיניים שנחרבו בנכבה של 1948, ומנפץ מיתוס כוזב ורווח לפיו החברה הפלסטינית הייתה חברה פלאחית שנחשפה למודרניזציה בזכות הציונות ולאחר קום המדינה.

חסן מציינת, שהשכחה העיר הפלסטינית שירתה לא את האינטרס הציוני בלבד. גם ארגון השחרור הפלסטיני, אש"ף, טיפח זיכרון פלסטיני קולקטיבי כזיכרון כפרי בעיקרו, המעצים את חשיבות הקשר הפלסטיני לאדמה הנמצאת בלב הסכסוך בין שני העמים. "כך", היא כותבת, "דווקא הלאומיות הפלסטינית הפכה את הכפרים למחוזות קפואים של זיכרון המטילים שכחה פוליטית על העיר". הזיכרון הקולקטיבי שהתגבש בערים גלה מן הארץ ונעלם, ונותרה מאחור "חברה נעדרת עיר הלוקה באמנזיה". לטענת חסן – שנמנתה עם מייסדות הארגון הפמיניסטי הערבי-פלסטיני אלפנאר (המגדלור) ב-1991 בחיפה – השכחה עברה האורבני של החברה הפלסטינית מתחברת למיתוס נפוץ אחר שלפיו החיים בין יהודים בערים המעורבות משפיעים לטובה על מעמדן של נשים פלסטיניות בישראל. ספרה,

המשחזר את העירוניות הפלסטינית דרך עדשה פמיניסטית בת זמננו, נועד לנפץ גם את המיתוס הזה הרווח הן בחברה היהודית והן בחברה הערבית בישראל.

האוכלוסייה הפלסטינית, המוסלמית והנוצרית, מנתה ב-1944, לפי סקר סטטיסטי שערכו שלטונות המנדט הבריטי, כמיליון ומאתיים אלף נפש. 30 עד 40 אחוז מהם חיו בערים. חלקן, כמו למשל יאפא, חיפא, עכא, אל-רמלה או אל-לוד, הפכו אחרי 48 ערים מעורבות בתחומי מדינת ישראל. טבריה וצפת יהודו, אל-נאצרה-נצרת נותרה עיר ערבית יחידה בישראל; ג'נין, בית לחם, רמאללה, שכם, אלח'ליל-חברון הן ערים פלסטיניות בשטחים הכבושים; אלקדס-ירושלים היא בירה נצחית וסלע מחלוקת; ועזה הפכה לטרגדיה נוראה. המבט החוזר אל שנות ה-40 של המאה ה-20 מגלה שהיו אלה שנות שגשוגם של החיים האורבניים הפלסטיניים.

שחזורם הצריך עבודת פסיפס מדוקדקת, שבהעדר ארכיונים נסמכה בעיקר על קטעי עיתונות, עדויות, ביוגרפיות וספרי זיכרונות. חסן משחזרת את העירוניות המודחקת בלי שמץ של סנטימנטליות או רומנטיזציה: היא מתארת את העיר כמרחב שפתח עבור נשים הזדמנויות תעסוקתיות, עושר תרבותי ופעילות קהילתית, ואפשר להן להשתחרר מלחצים מסורתיים ופטריארכליים מגבילים.

על השאלה המעניינת שהעסיקה תיאורטיקניות פוסט-קולוניאליות, אם המאבק לשחרור לאומי היה תנאי מוקדם להופעתה של תנועת הנשים, עונה חסן כי לא מצאה קשר סיבתי בין הופעת התנועה הלאומית הפלסטינית לצמיחת הפמיניזם הפלסטיני.

לדעתה, עלייתה של התודעה הפמיניסטית קדמה במקרים מסוימים להתגבשותה של התודעה הלאומית, ואף הייתה בין משרייה. חסן מסכימה עם הטענה כי לעיר עצמה היה תפקיד מעצב בהופעתן של התנועות לשחרור הנשים בעת החדשה.

עם זאת, היא מציינת, הפעילות הפוליטית בחסות המטרייה הלאומית אפשרה לנשים לקיים כנסים ואירועים פמיניסטיים

ללא הפרעה או התנגדות מצד הפטריארכיה הפלסטינית שהעיר החלישה את סמכותה. כך הוקמו בשנות הארבעים ארגוני נשים ואיגודי פועלות ועובדות במקצועות הפקידות, שהתאחדו ב-1944 ל"איחוד הנשים הערביות הפלסטיניות". תכניות איחוד הנשים להקים מכללה לנשים ולהוציא לאור ירחון לנשים נקטעו באיבן.

חסן לוקחת אותנו לשיטוט מפתיע בנבכי ההיסטוריה החברתית הפלסטינית מסוף המאה ה-19 ועד המחצית הראשונה של המאה ה-20. המסע עובר בין "סממני העירוניות המובהקים", כגון אגודות ספורט ומועדוני תרבות, גנים ציבוריים, בתי קפה ומסעדות, חופי ים, בתי קולנוע, או רחבות ריקודים שנפתחו לגברים ולנשים. ומשם, לירידי האמנות שנשים הציגו בהם ציורים ועבודות יד; לסלונים הפוליטיים של מעמד הביניים שאירחו גברים ונשים,

ולמפגשים הכול-נשיים שהתקיימו בבתי פרטיים ושבהם נוצרו גרעיני תנועת הנשים הפלסטינית.

משם ממשיך השיטוט של חסן אל שכונות הפועלים והמעמדות הנמוכים ומפגיש אותנו עם להקות נשים, שכונו ג'נאכי כשמו של כלי נגינה עתיק והתפרנסו מריקוד, שירה ונגינה. ומשם לוקחת אותנו חסן אל הרחובות הצדדיים שבהם נכחו זנות וסחר במין כתופעות הלוואי האפלות של הקיום העירוני. אף זה היה חלק ממרקם החיים הפלסטיניים עד קטיעתם ב-48, שספרה של חסן מנכיח בחיזיונות.

הנכחת העבר הפלסטיני כפי שהיה בעיר או בכפר, ושכירת השכחתו, נחוצות לנו לבניית עתיד משותף במקום הזה.

מנאר חסן, "סמויות מן העין - נשים והערים הפלסטיניות" (הוצאת מכון ון ליר והקיבוץ המיוחד, 2017).

זריקת עידוד לעובדים

"כאשר שוחחנו עם אנשי אגף ההתארגנות בהסתדרות, הם המליצו לנו להתנהל בזהירות ובצעדים מדודים", סיפר אבו-יונס. "אבל ההתארגנות התפשטה כמו אש בשדה קוצים. לאחר כמה ימים, 70 אחוז מעובדי נפרומור וכ-65 אחוז מעובדי פרזניוס הסכימו להצטרף להסתדרות ולבחור בוועד פעולה. לא זכור לי שמספר כה גדול של עובדים במקום עבודה הצטרפו להסתדרות תוך זמן קצר כל כך. כשהגענו לסניפים השונים עם טפסי ההצטרפות, העובדים שאלו אותנו 'למה רק עכשיו אתם מגיעים?'".

ההסתדרות כבר יצרה קשר עם הנהלת החברה בגרמניה והאחרונה הסכימה להכיר בוועדים ולחתום על הסכם קיבוצי.

אבו-יונס (במרכז) ושניים מחברי ועד הפעולה (צילום: אל-אתיחאד)

מאות עובדי מכוני הדיאליזה הפרטיים התארגנו במסגרת ההסתדרות בסיועו של האגף לשוויון. חבר הנהגת ההסתדרות מסייעת חד"ש, מג'ד אבו יונס, מסר ל"זו הדרך": "אל מטה מרחב ההסתדרות בסכנין החלו להגיע פניות של עובדים, יהודים וערבים, המועסקים במכונים נפרומור ופרזניוס שהביעו רצונם לשפר את מעמדם ולחתום על הסכם קיבוצי". בנפרומור מועסקים כ-400 עובדים בסניפים הפועלים ברחבי הארץ: תל אביב, נצרת, חיפה, טירת הכרמל, עפולה, פרדס חנה, קריית חיים, שפרעם, אשדוד, רמת גן, באר שבע, דימונה, טייבה, ראשל"צ, הרצליה, נתיבות ועוד.

פרזניוס היא חברה רב-לאומית בבעלות גרמנית בתחום שירותי הבריאות, המספקת מוצרים ושירותים עבור טיפולים רפואיים בבתי החולים ובבתי המטופלים. קבוצת פרזניוס כוללת ארבעה גופים עסקיים, שכל אחד מהם אחראי לפעילות העסקית שלו ברחבי העולם, והם מעסיקים כ-28 אלף עובדים. בישראל מועסקים בפרזניוס 137 עובדים. שתי החברות בישראל, "נפרומור" ו"פרזניוס" הן בבעלות אותו קונצרן גרמני.

החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון (חד"ש)

המושב השני של מועצת חד"ש

על סדר היום: סקירה פוליטית; דו"חות קצרים מהמזכירות, מועדת הביקורת, מהסיעה בכנסת, מהסיעה בהסתדרות, מהסיעה בנעמת ומהסיעה בהסתדרות המורים; שינויים בתקנון חד"ש; היערכות לקראת יום האדמה; היערכות לקראת הבחירות לכנסת ולבחירות המקומיות

שבת, 24 במארס, 15:30, אולמי "אלעואדיה", שפרעם

חד"ש סטודנטים - אוניברסיטת תל-אביב

ככה נראית שגרת הכיבוש

מפגש ודיון בהשתתפות ח"כ עאידה תומא-סלימאן ופעיל בארגון שוברים שתיקה

יום ד', 21 במארס, 18:00, בניין גילמן אולם 281, אוניברסיטת תל אביב

ערב שירה בגדה השמאלית

בהשתתפות: אילת אבני, יואב אפרתי, שיר בין, רוני חג'ג', מרחב ישורון, עלמה מרים כץ, אלה נובק, רון קורדונסקי והגר שפירא

יום ב', 26 במארס, 20:00, אחד העם 70, ת"א

מועדון קולנוע בגדה השמאלית

מניפסטו - ג'וליאן רוזלדט

2015, אוסטרליה (אנגלית, כתוביות באנגלית)

אחרי ההקרנה תתקיים שיחה עם **שאל סתר וענת אבן מוצ"ש, 17 במארס, 17:00, אחד העם 70, תל אביב**

ישראל עוצרת את הגירוש

ביוזמת "עוצרים את הגירוש" ו"דרום ת"א נגד הגירוש" הפגנה ארצית בדרישה לעצור את גירוש מבקשי המקלט, לשקם את שכונות דרום ת"א, להנהיג מדיניות מקלט אחראית, לפזר את מבקשי המקלט ברחבי הארץ ובייחוד ביישובים מבוססים, ולהפסיק מיידית את פינוי תושבי דרום ת"א מבתיהם

מוצ"ש, 24 במארס, 20:00, כיכר רבין

מחליפים את עובדי הניקיון

במחאה על ההעסקה הקבלנית של עובדי ועובדות הניקיון במכללת ספיר שבנגב הצפוני, שילבו ידיים אגודת הסטודנטים ותא סל"ע (סטודנטים למען עובדים) וארגון אירוע למען העלאת המודעות למאבק עובדי הניקיון למען העסקה ישירה. במהלכו יוענק שי לעובדי הניקיון, שיסבירו על מצבם התעסוקתי, ובמקביל יחליפו הסטודנטים את עובדי הניקיון בעבודתם במשך שעתיים.

יום ה', 22 במארס, 11:45, מכללת ספיר

בלוז לחופש הגדול - הקרנה ודיון

ביוזמת תנועת "מסרבות"

במרכז סרטם של הבמאי **רנן שור** והתסריטאי **דורון נשר** (1987) העוסק בבני נוער לפני גיוס על רקע מלחמת ההתשה

יום ה', 22 במארס, 19:30, אחד העם 70, ת"א